

بسمه تعالی

تاریخ: ۱۳۹۳/۰۸/۲۷

کلاس پرونده: ۸۷۲/۹۲

شماره پرونده: ۷-۱۱۴-۰۰۰۹۰۰۰۹۲۰۹۹۸۰۹۲

شماره بایگانی:

پیوست:

مدیریت محترم کل دبیرخانه شورای نگهبان

با اهداء سلام:

بازگشت به نامه شماره ۹۳/۱۰۲/۸۹۴ مورخ ۱۳۹۳/۰۳/۱۰ بینه پیوست تصویر دادنامه

شماره ۱۲۸۸ مورخ ۱۳۹۳/۰۸/۰۵ هیئت عمومی دیوان عدالت اداری جهت اطلاع و اقدام

دبیرخانه شورای نگهبان
 شماره ثبت: ۹۳،۱۲،۳۱۹۹
 تاریخ ثبت: ۱۳۹۳/۱۰/۱۳
 کد پرونده:
 ساعت ورود:

مقتضی ارسال می شود.

دفتر هیئت عمومی
 دیوان عدالت اداری
 دفتر هیئت عمومی دیوان عدالت اداری

فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا

دادنامه

بسم الله الرحمن الرحيم

شماره دادنامه: ۱۲۸۸

تاریخ دادنامه: ۱۳۹۳/۸/۵

کلاس پرونده: ۸۷۲/۹۲

مرجع رسیدگی: هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

شاکی: آقای میثم موسوی

موضوع شکایت و خواسته: ابطال بند ۴ بخشنامه محرمانه شماره ۶۶۸۴/م/ص - ۱۳۹۰/۱۱/۲۳ وزارت

صنعت، معدن و تجارت

گردش کار: آقای میثم موسوی به موجب دادخواستی ابطال بند ۴ بخشنامه محرمانه شماره ۶۶۸۴/م/ص -

۱۳۹۰/۱۱/۲۳ وزارت صنعت، معدن و تجارت را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

" با عرض سلام و احترام به استحضار می رساند: وزیر صنعت، معدن و تجارت وقت در تاریخ ۱۳۹۰/۱۱/۲۳

اقدام به انشاء یک بخشنامه با وصف محرمانه کردند که به موجب آن مقرر جزائی وضع شده است و سازمان

تعمیرات حکومتی نیز بر مبنای آن بخشنامه، افراد ملت را به خاطر عدم رعایت مفاد آن مجازات می نماید. در حالی

که بخشنامه مزبور به صورت محرمانه بوده و تبعاً هیچ گاه منتشر نشده است تا افراد ملت از آن مطلع شده و رفتار

خود را بر مبنای آن تنظیم نمایند. لیکن معلوم نیست وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان تعمیرات حکومتی با

چه منطقی توقع رعایت مفاد آن را دارند؟

لذا با عنایت به این که وضع مقرر جزایی به موجب بخشنامه آن هم با وصف محرمانه خلاف قانون اساسی و

همچنین اصل عقلی و شرعی قبح عقاب بلا بیان و اصل حقوقی قانونی بودن جرایم و مجازاتها است، صدور حکم مبنی

بر ابطال بخشنامه محرمانه وزارت صنعت، معدن و تجارت به شماره ۶۶۸۴/م/ص-۱۳۹۰/۱۱/۲۳ تحت استدعاست.

در پاسخ به اخطار رفع نقضی که توسط اداره کل هیأت عمومی دیوان عدالت اداری برای شاکی ارسال شده بود، وی به موجب لایحه ای که به شماره ۱۳۴۷-۱۳۹۲/۱۱/۱ ثبت دفتر اندیکاتور هیأت عمومی شده اعلام کرده است که:

"سلام علیکم، با احترام به عنوان شاکی در پرونده کلاسه ۸۱۱۲۶.۹۰۰۰۸۱۱۲۶.۹۰۲۰۹۹۸۰۹۰۰۰ پیرو اخطار رفع نقض صادر شده که در تاریخ ۱۳۹۲/۱۰/۲۳ به این جانب ابلاغ شده است موارد منقوص به شرح ذیل مرتفع می شود: آنچه مورد شکایت و اعتراض است بند ۴ بخشنامه محرمانه شماره ۶۶۸۴/م/ص-۱۳۹۰/۱۱/۲۳ وزارت صنعت، معدن و تجارت است و این بند از بخشنامه مزبور که محرمانه می باشد هم خلاف شرع مقدس اسلام بوده و هم خلاف قانون اساسی است.

الف- خلاف شرع مقدس اسلام است چرا که:

در شرع مقدس اسلام، بر مبنای اصل اباحه، انجام هر عملی اعم از فعل یا ترک فعل آزاد و مباح است و بر اساس قاعده مشهور «قیح عقاب بلا بیان» و آیه شریفه «و ما کنا معذبین حتی نبعث رسولا» و همچنین بر مبنای حدیث مشهور نبوی موسوم به «حدیث رفع»، هر محدودیت و ممنوعیتی باید ابتدا به اطلاع مردم برسد تا مردم از مفاد آن مطلع شده و تکلیف خود را بدانند و پس از آن با متخلفان و ناقضان برخورد و ایشان را مجازات و جریمه کرد. لذا بخشنامه معترض عنه که یک بخشنامه محرمانه بوده و به تبع آن انتشار نیافته و مردم از مفاد آن مطلع نشدند، نمی تواند مقرر جزایی وضع کند، این کار خلاف شرع مقدس اسلام و حتی خلاف منطق و عقل است.

ب- خلاف قانون اساسی است چرا که:

۱- گرانفروشی جرم است (ماده ۲ قانون تعزیرات حکومتی)

فلا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا

دادنامه

۲- جرم فقط به موجب قانون معین می شود و مجازات هم باید به موجب قانون باشد (اصل ۳۶ قانون اساسی و ماده

۲ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲)

۳- قانون باید منتشر شود تا مردم از آن مطلع گردیده و تکلیف خود را بدانند (مواد ۱ و ۲ قانون مدنی)

۴- اعمال قوه مقننه از طریق مجلس شورای اسلامی است (اصل ۵۸ قانون اساسی)

۵- قوای سه گانه از یکدیگر مستقل بوده و حق دخالت در امور دیگر قوا را ندارند (اصل ۵۷ قانون اساسی)

طرح این سوال خود گویای بسیاری از مطالب خواهد بود: چگونه و بر مبنای کدام منطق و اصول می توان یک بخشنامه محرمانه وضع کرد و از مردم توقع داشت که بدون اطلاع از آن، مفادش را رعایت نمایند؟

درست است که قوه مجریه هم صلاحیت وضع آیین نامه و تصویب بخشنامه و تصویب نامه را دارد ولی صلاحیت قوه اجرایی در وضع قواعد که از لوازم وظایف اجرایی است، تابع و محدود به قوانین است و اصالت ندارند. بنابراین قوه مجریه نه حق وضع قاعده جدید را دارد و نه می تواند قواعدی را مجلس تصویب کرده تغییر دهد. بنابراین یک وزیر به تنهایی نمی تواند با صدور بخشنامه آن هم با وصف محرمانه مقرره جزایی جدید وضع نماید. این امر خلاف اصول ۳۶ و ۵۷ و ۵۸ قانون اساسی و خلاف مواد ۱ و ۲ قانون مدنی و ماده ۲ قانون مجازات اسلامی است.

صرف نظر از وضع مقرره جزایی به موجب بخشنامه، در خصوص محرمانه بودن بخشنامه به عرض می رسد: انتشار قانون، لازمه اجرای آن است و پیش از انتشار همه جاهل به آن محسوب می شوند و مفاد آن را نسبت به هیچ کس نمی توان رعایت کرد."

متن بند ۴ بخشنامه مورد اعتراض شاکی به قرار زیر است:

" ۴- هر گونه تغییر در بازار که در سامانه قیمت‌های سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان www.124.ir ثبت نشده باشد (بدون هماهنگی با سازمانهای استانی و سازمان حمایت) به منزله گرانفروشی تلقی

شده و با هماهنگی سازمان تعزیرات حکومتی در استان، حداکثر مجازاتهای مقرر در قانون اعمال شود."

فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا

دادنامه

دیوان عدالت اداری

پنویس:

در پاسخ به شکایت شاکی، مدیرکل دفتر حقوقی وزارت صنعت، معدن و تجارت به موجب لایحه شماره ۱۱۰۱/م/ص - ۱۳۹۱/۲/۲۷ توضیح داده است که:

" سلام علیکم:

احتراماً، عطف به ابلاغیه پرونده شماره ۸۷۲/۹۲ - ۱۳۹۲/۱۱/۷ مطروح در آن هیأت در خصوص دادخواست آقای میثم موسوی به خواسته « ابطال بخشنامه محرمانه شماره ۶۶۸۴/م/ص - ۱۳۹۰/۱۱/۲۳ سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان » ضمن ایفاد تصویر نامه محرمانه شماره ۳۷۰/۱/۲۰۹۰ - ۱۳۹۲/۱۲/۲۶ رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان، درخواست رد دعوی مطروح مورد درخواست است.

متن نامه شماره ۳۷۰/۱/۲۰۹۰ - ۱۳۹۲/۱۲/۲۶ رئیس هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان وزارت صنعت، معدن و تجارت به قرار زیر است:

" با سلام و احترام

بازگشت به نامه شماره ۶۰/۲۶۷۴۱۶ - ۱۳۹۲/۱۲/۱۳ منضم به اظهاریه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در ارتباط با دادخواست مطروح مبنی بر ابطال بخشنامه محرمانه شماره ۶۶۸۴/م/ص - ۱۳۹۰/۱۱/۲۳ اشعار می دارد: اولاً، بخشنامه موصوف که با امضای وزیر وقت بازرگانی ابلاغ شده است توسط وزارتخانه و علی الخصوص معاونت توسعه بازرگانی داخلی صورت گرفته است که اخذ نظر آن معاونت برای پاسخ گویی ضروری به نظر می رسد. ثانیاً آنچه که در شکواییه مزبور آمده است و تقاضای ابطال بند (۴) آن را کرده اند، اساساً نمی تواند مبنای حقوقی داشته باشد زیرا:

الف: این بخشنامه در یک برهه زمانی بسیار حساسی که زمان تشدید تحریمها و به دنبال آن تحریم ارزی و گران شدن دلار را به دنبال داشت، صادر شده است که حتماً می باید جلوی افزایش این قیمتها گرفته می شد.

خیابان بهشت (ضلع جنوبی پارک شهر) دیوان عدالت اداری

رئیس دفتر هیأت عمومی

دیوان عدالت اداری

۱۳۹۰/۱۰/۵

فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَنْ تَعْدِلُوا

دادنامه

توه قضائیه
دیوان عدالت اداری

ب: این بخشنامه هیچ قید و بند جزایی را لحاظ نکرده است، بلکه در راستای انجام وظایف محوله به سازمانهای استانی و ستادی به صورت تذکر جدی برآمده و حساسیت موضوع را مورد اشاره قرار داده است و ارجاع به قانون تعزیرات حکومتی وضع قاعده جزایی جدیدی محسوب نمی شود.

ج: صدور این گونه بخشنامه ها و همچنین بخشنامه های محرمانه در دستگاههای اجرایی و حتی قضایی مرسوم است و شاید به جهت جلوگیری از هرگونه تنش در سطح جامعه و به لحاظ عدم ضرورت اطلاع عامه مردم به صورت محرمانه صادر شده باشد. لذا محرمانه بودن آن صرفاً جهت تاکید بر انجام وظایف محوله به دستگاههای مجری است.

لذا با توجه به این که این بخشنامه در چارچوب وظایف وزارتخانه صادر و در برهه زمانی خویش کاربرد داشته است، جنبه اعمال مجازات جدید نمی باشد و هیچ گونه مغایرتی با مبانی فقهی و شرعی و قانونی ندارد. مراتب جهت انعکاس به هیأت عمومی دیوان عدالت اداری و هرگونه اقدام دیگر به حضور ایفاد می شود.

در خصوص ادعای مغایرت بند ۴ بخشنامه مورد اعتراض با شرع مقدس اسلام، قائم مقام دبیر شورای نگهبان به موجب نامه شماره ۹۳/۱۰۲/۸۹۴ - ۱۳۹۳/۳/۱۰ اعلام کرده است که:

" موضوع بخشنامه شماره ۶۶۸۴/م/ص - ۱۳۹۰/۱۱/۲۳ وزارت صنعت، معدن و تجارت، در جلسه مورخ ۱۳۹۳/۳/۷ فقهای معظم شورای نگهبان مورد بحث و بررسی قرار گرفت و خلاف موازین شرع شناخته نشد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ یاد شده با حضور رؤسا، مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد. پس از بحث و بررسی، با اکثریت آراء به شرح آینده به صدور رأی مبادرت می کند.

رأی هیأت عمومی

الف- با توجه به این که قائم مقام دبیر شورای نگهبان به موجب نامه شماره ۹۳/۱۰۲/۸۹۴ - ۱۳۹۳/۳/۱۰ اعلام کرده است که مقرره مورد اعتراض توسط فقهای شورای نگهبان خلاف شرع شناخته نشده است،

خیابان هشت (ضلع جنوبی پارک شهر) دیوان عدالت اداری

رئیس هیأت عمومی
مدیر دفتر هیأت عمومی
دیوان عدالت اداری
۱۰۰۰/۴۴۰/۱۰/۵

بنابراین در اجرای حکم مقرر در تبصره ۲ ماده ۸۴ و ماده ۸۷ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲، بند ۴ بخشنامه مورد اعتراض با ادعای مغایرت با شرع مقدس اسلام قابل ابطال تشخیص نمی شود.

ب- مطابق ماده ۲ قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۷۰ و ماده ۲ قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۹۲، هر رفتاری اعم از فعل یا ترک فعل که در قانون برای آن مجازات تعیین شده است جرم محسوب می شود. با توجه به مراتب، تعیین جرم از وظایف قانونگذار است و نظر به این که در بند ۴ بخشنامه شماره ۶۶۸۴/م/ص-۱۳۹۰/۱۱/۲۳ وزیر صنعت، معدن و تجارت مقرر شده است « هر گونه تغییر در بازار که در سامانه قیمت‌های سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان www.124.ir ثبت نشده باشد (بدون هماهنگی با سازمانهای استانی و سازمان حمایت) به منزله گرانفروشی تلقی شده ...» از این حیث که جرم گران فروشی در ماده ۲ قانون تعزیرات حکومتی تعیین و تعریف شده است، لیکن در مقرر بند ۴ بخشنامه معترض به، نیز از سوی وزیر صنعت، معدن و تجارت، به عنوان گران فروشی جرم انگاری شده است و جرم انگاری مطابق قوانین صدرالذکر در حیطه وظایف مقنن است، بنابراین بند ۴ بخشنامه مورد اعتراض به لحاظ این که از حدود اختیارات وزیر صنعت، معدن و تجارت خارج است مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲، ابطال می شود. /

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری
 معاون قضایی دیوان عدالت اداری
 مرتضی علی اشراقی